

РЕЦЕНЗИЯ

за дисертационен труд
за придобиване на научната и образователна степен „Доктор”

Автор на рецензията: проф. д-р Бончо Вълков Господинов (Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по педагогика)

Научна област: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Научна специалност: Образователен мениджмънт

Университет: Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Факултет: Факултет по педагогика

Катедра: Дидактика

Заглавие на дисертацията: Училищният директор като ефективен лидер в началното училище в областта Пафос, Кипър

Име на докторанта: Христия Неарху Тукидиду

1. Данни за докторанта.

Христия Тукидиду е родена на 13.01.1973г. в гр. Пафос, Кипър. Тя е завършила последователно Педагогическата академия на Кипър (1990-1993), Университета в Янина в Гърция (1997-1998) с бакалавърска степен по начална училищна педагогика, както и магистърска програма по педагогическа психология в Солунския университет.

От 1993г. работи като начален учител, а от 2011г. е заместник директор на училище.

2. Данни за докторантурата.

На 10.10.2013г. със заповед на Ректора № РД-20-1298 Христия Тукидиду е зачислена като докторант на самостоятелна подготовка по докторска програма 1.2. Педагогика (Образователен мениджмънт) с обучение на английски език към Факултета по педагогика, катедра Дидактика.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Предложения за рецензиране дисертационен труд е с обем от 256 страници и е структуриран в увод, 6 глави, заключение, библиография от 291 източника на английски език и 5 приложения.

В увода е формулиран изследователския проблем, обоснована е неговата значимост и са представени причините, поради които авторът се е насочил към неговото изследване. Формулирана е ясна и постижима цел на изследването, както и адекватни на целта изследователски въпроси. Заедно с това, опирайки се на познаването на актуалното състояние на образованието в Кипър, авторът акцентира върху евентуалната значимост на резултатите от бъдещото изследване за кипърската образователна реалност.

В първата глава е представена системата на образованието в Кипър – основни принципи, цели и задачи, приоритети, структура, органи за управление, оценяване и кариерно развитие на училището. Поставен е специален акцент върху мястото, ролята и функциите на училищния директор в кипърската образователна система, върху неговите задължения и отговорности (най-вече в началната образователна степен), върху квалификацията и подбора на директорите. В края на тази глава аргументирано се подчертава необходимостта от промяна в образователната политика и образователната система в Кипър. Внимателното запознаване със структурата и съдържанието на тази глава показва, че в нея авторът на дисертационния труд още веднъж сериозно и задълбочено обосновава актуалността и значимостта на избрания изследователски проблем и на самото изследване.

Втората глава е посветена на обстоен преглед и анализ на литературни източници по проблема за училищния директор като ефективен лидер. Още в началото на тази глава авторът на дисертационния труд много точно и

адекватно формулира основните цели на по-нататъшния анализ (с. 39): 1) да се фокусира върху съвременните теории за лидерството в училищната организация, значимостта на ефективното лидерство и характеристиките на ефективното училище, и 2) да се селектират измежду многото представени и анализирани изследвания онези, които са допринесли значително за идентифициране на жизненоважната роля на лидерството в училище и за установяването на основните характеристики на ефективното лидерство. Така формулираните цели предпоставят както ясната насоченост на анализа към основните параметри на бъдещото емпирично изследване, така и вътрешната логика и последователност в структурата на самия теоретичен анализ – дефиниране на лидерството, различия между лидерство и мениджмънт, характеристики на ефективното лидерство и на ефективното училище, връзка между ефективно лидерство и ефективно училище, основни характеристики на ефективния директор. Тук не мога да не спомена едно повече от красноречиво и в същото време много точно и професионално сравнение, което прави авторът между последиците от отсъствието от работа за една седмица на квалифициран учител, които като цяло са негативни и липсата на такива последици от отсъствието от работа за същия период от време на един опитен директор (с. 63).

В третата глава са представени методологията, организацията и методиката на изследването. Постановката на изследователския проблем, както и формулираните изследователски въпроси логически предпоставят и избора на изследователския подход (стратегия) в дисертационното изследване – смесен, количествено-качествен. В основната си част емпиричното изследване е количествено-описателно, което съчетава два метода – анкетно проучване и оценъчна скала чрез конструиране на съответния инструмент (въпросник). А с цел постигане на по-голяма

надеждност и валидност на данните, а оттам и на изводите се използва триангулация (начин за осигуряване валидността на научните изследвания чрез използване на различни методи за събиране на данни по една и съща тема), като данните от въпросника се засичат с данни, получени чрез структурирано интервю, характерно като метод за качествените описателни изследвания. За целите на проведеното емпирично изследване са конструирани четири относително добре балансирани извадки – на училища, учители, директори и родители, извлечени от съответните генерални съвкупности, рамкирани от общия брой на началните училища в област Пафос – 25.

Четвърта глава е посветена на анализа на резултатите от емпиричното изследване и включва количествен анализ на резултатите от въпросниците – анализ на надеждността (установена чрез коефициента на вътрешна съгласуваност алфа на Кронбах), анализи на резултатите за изследователски въпроси №1 и №2 –, както и качествен анализ на резултатите от интервюто. Данните от изследването са прецизно обработени и адекватно представени таблично, графично и чрез статистически величини. Това позволява по-нататък, в параграфа, озаглавен „Обсъждане на емпиричните резултати“ да осъществи адекватен и задълбочен анализ на резултатите от емпиричното изследване като цяло, пречупен през възприетите теоретични постановки вследствие на анализа на литературните източници по проблема за лидерството и характерните особености на училищният директор като ефективен лидер. Анализът е ориентиран към изясняване и конкретизиране на отговорите на изследователските въпроси.

Пета глава е със заглавие „Насоки за усъвършенстване и развитие“ и сама по себе си **представлява един от основните приноси на автора**, тъй като върху основата на дисертационното изследване и резултатите се правят

ясни, конкретни и прагматични (но теоретично обосновани в дисертационния труд!) предложения с цел усъвършенстване и развитие на образователната система в Кипър: 1) създаване на обучителни програми за директори; 2) развитие на нова система за оценяване на учителите; 3) децентрализация на функциите от централната към местните власти; 4) създаване на национални стандарти, базирани на ключови дисциплини, както и развитието на основно учебно съдържание, ограничено до най-същественото и важното, така че прилагането на стандартите да е управляемо. Може само да се пожелае на автора да успее да се пребори за реализирането на тези предложения на практика.

Тези предложения се конкретизират в заключението под формата на изводи и препоръки по отношение на съдействието от страна на образователните власти за формирането на училищните директори като лидери.

Авторефератът напълно съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

4. Научни приноси

Представеният за рецензиране дисертационен труд като цяло се отличава с много високо качество и значимост. Сред основните му научни приноси бих извел на преден план следните:

1. Дисертационното изследване е посветено на значим и перманентно актуален за училищното образование проблем – ролята на директора като ефективен лидер в училищното образование и основните предпоставки за формирането му като такъв.
2. Осъществен е задълбочен и пространен сравнителен научен анализ на впечатляващо количество литературни източници, въз основа на който е

очертан профила на директора като ефективен лидер и са изведени основните характеристики на ефективното лидерство.

3. Въз основа на добра теоретична подготовка, сериозен практически опит и задълбочено познаване на образователната реалност в Кипър, авторът на дисертационното изследване извежда на преден план основните проблеми, затрудняващи реализирането на лидерските функции на училищния директор в кипърската образователна система.
4. Осъществено е добре планирано и организирано емпирично изследване с прилагане на смесена (количествено-качествена) изследователска стратегия, резултатите от което дават безспорни основания на автора да формулира ясни, точно адресирани и конкретни предложения и препоръки за усъвършенстване и развитие на системата на образованието в Кипър.

5. Публикации по темата на дисертационното изследване

Докторантката има 3 публикации по темата на дисертационното изследване.

6. Заключение

Дисертационният труд се отличава с безспорна актуалност, добра структура, задълбочено и много прецизно от научна гледна точка съдържание и е резултат от добре планирано и прецизно осъществено емпирично изследване.

Това ми дава основание да предложа на членовете на научното жури да гласуват да бъде присъдена на Христия Неарху Тукидиду научната и образователна степен „доктор“ по професионално направление 1.2. Педагогика (Образователен мениджмънт).

18.04.2017г.

Автор на рецензията:

(проф. д-р Бончо Господинов)